

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
Kotnikova 5
1000 Ljubljana

Zadeva: Odziv skupine Odgovorno do prostora! na poziv k zbiranju mnenj, pripomb in predlogov javnosti za pripravo Strategije razvoja Slovenije in novih programskih dokumentov 2014 – 2020

V času priprave nove Strategije razvoja Slovenije želimo predstavniki strokovne javnosti, zbrani v skupini Odgovorno do prostora! pripravljavce novih dokumentov **opozoriti na prostorske razsežnosti razvoja Slovenije**, ki so po našem mnenju v številnih razvojnih programih Slovenije obravnavane neprimerno. Zanemarjanje prostorske problematike povzroča slabšanje razmer v prostoru in s tem tudi prostorskih pogojev za razvoj. Glede na to menimo, da bi bilo treba pri pripravi programskih dokumentov za programsko obdobje 2014-2020 (v nadaljevanju: PD2020) zagotoviti, da bodo preseгли kratkoročno naravo in da bodo v njih določeni tudi **konkretni prostorsko razvojni cilji** navezani na **določila Strategije prostorskega razvoja Slovenije** (Uradni list RS, št. 78/04) **oziroma na njeno že napovedano preno** ter na skupni evropski prostorski okvir določen v dokumentu ESDP¹ in na njegovo vsebinsko nadgradnjo Territorial Agenda of the European Union², ki je sinhronizirana z dokumentom »Europe 2020³«.

Zanemarjanje pomena prostorskih razsežnosti razvoja, predvsem pa razvoja učinkovitih praks upravljanja z njim, ki smo mu v Sloveniji priča že praktično dve desetletji, je pripeljalo do stanja, ko ne obvladujemo več prostorskega razvoja. To dokazuje tako naraščanje degradacij v prostoru (npr. razpršena poselitve) kot težave pri doseganju soglasja o posegih v prostor. Obenem se vse bolj razširja mnenje, da je varovanje slovenskega prostora (značilne krajine, kakovostne poselitve, naravnih virov) razvojna ovira. V skupini Odgovorno do prostora! trdimo nasprotno, da so prostorske značilnosti razvojna priložnost Slovenije. Hkrati ugotavljamo, da planiranje prostorskega razvoja v vseh razvitih državah sveta še vedno ostaja pomemben instrument izvajanja razvojnih programov in politik. Ob tem pa se obveznost vključevanja javnosti v pripravo dokumentov v kričečem nasprotju s slovensko prakso v tujini razvija v operativne koncepte produktivnih razvojnih partnerstev. Tovrstno zaostajanje Slovenije, ki je globoko strukturno, družbeno in prostorsko ter tudi politično zakoreninjeno, pomembno vpliva tudi na sposobnost slovenskega gospodarstva in javnih sistemov za čezmejno in mednarodno sodelovanje. Razvojno zato Slovenija postaja vse manj zanimiva. Nadaljevanje trenda liberalizacije prostorske in gradbene zakonodaje, ki vodi v dopuščanje ekonomsko neutemeljene in trajnostno nesprejemljive gradnje in rabe prostora, pa jo bo še bolj zagotovo odrinilo med neperspektivne družbe in gospodarstva.

Ministrstvo, pristojno za prostor, v zadnjem obdobju intenzivno deluje na področju teritorialnega sodelovanja v okviru programa ESPON, ki je usmerjen v podporo razvojem politik v smeri uresničevanja ciljev teritorialne kohezije in skladnega razvoja ozemlja Evrope z zagotavljanjem primerljivih informacij, dokazov, analiz in scenarijev o teritorialni dinamiki in z ugotavljanjem prostorskega kapitala in potencialov za razvoj regij in večjih ozemelj. Program naj bi prispeval k večanju konkurenčnosti Evrope, teritorialnemu sodelovanju in trajnostnemu ter uravnoveženemu razvoju. Pričakujemo, da bo PD2020 v primerni meri vključil tudi izhodišča navedenih projektnih prizadevanj.

V Sloveniji se nam iz leta v leto izmika oblikovanje učinkovitega unikatnega, Sloveniji prilagojenega modela upravljanja s prostorom, v katerem je poleg državnih organov in ukrepov nujno še sodelovanje številnih drugih akterjev. Naši vzorci razvoja poselitve in infrastrukturnih sistemov, pa naj gre za postopkovne vidike ali pa za pogosto celostno gledano nesprejemljive fizične spremembe v prostoru, jasno kažejo, da je za povečanje konkurenčnosti družbe kot celote nujno iskanje bolj učinkovitih in uspešnejših modelov upravljanja s prostorom. Vzroki za to so večplastni, saj je prostorska problematika izjemno zapletena in povezana s številnimi okoljskimi in drugimi vidiki družbenega in gospodarskega razvoja. Zato naj se v podporo hitrejši gospodarski rasti in trajnostno

¹ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/pdf/sum_en.pdf

² <http://www.eu-territorial-agenda.eu/Reference%20Documents/Territorial-Agenda-of-the-European-Union-Agreed-on-25-May-2007.pdf>

³ http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm

naravnemu razvoju države ter predvsem za zagon novih investicij **med ključnimi razvojnimi vprašanji PD2020 posebej določi in obravnava tudi vidik teritorialnega, tj. prostorskega razvoja Slovenije z naborom operativnih ciljev, usmeritev in projektov.**

V premislek in razpravo posredujemo 6 sklopov nalog, ki bi morale biti vsebinsko vključene v pripravo PD2020. Z njihovim uresničevanjem bi v Sloveniji lahko učinkovito obvladovali tudi prostorske razsežnosti razvoja, kar pomeni, da bi v razvojne politike in programe smiselno vključevali prostorske danosti in omejitve v prostoru ter sočasno zagotavljali stabilne pogoje za varstvo in razvoj prostora kot strateške identitetne in razvojne prvine:

- 1 izdela naj se ocena stanja v prostoru in uredi sistem stalnega spremljanja stanja;
- 2 izdela naj se interdisciplinarna analiza sistema urejanja prostora in zagotovi **vrednotenje prostorskih razsežnosti razvojnih programov in politik na ravni države;**
- 3 na ravni Vlade RS naj se organizira **služba za urejanje prostora** (= načrtovanje, gradnja, varstvo, raba, vzdrževanje in prenova vseh sestavin prostora);
- 4 uvede naj se stalno **javno poročanje o vseh** vidikih urejanja prostora ter zagotovi formalne in druge pogoje (finance, znanje, tehnična podpora vključno z bazami podatkov, čas) za **učinkovitejše vključevanje javnosti v zadeve s področja urejanja prostora;**
- 5 **podpre naj se razvojno raziskovalna praksa na področju urejanja prostora,** ki bo usmerjena v izboljšanje stanja v prostoru in tudi v racionalizacijo postopkov;
- 6 uredi naj se **zakonodajni okvir urejanja prostora na vseh ravneh in zagotovi njegovo učinkovito izvajanje.**

Razumeli smo, da se bo o gradivu PD2020 še razpravljalo in sporočamo vam, da smo se pripravljene tvorno vključiti v nadaljnje faze priprave dokumenta. Ocenjujemo namreč, da ponujena možnost vključevanja znanstvenikov in strokovnjakov v elektronski postopek zbiranja 'mnenj, pripomb in predlogov javnosti za pripravo novih programskih dokumentov 2014 – 2020' preprečuje, da bi lahko pravočasno bistveno prispevali h kakovostnemu in hitrejšemu razreševanju pomembnih razvojnih vprašanj z ocenami stanja in izsledki temeljnih in aplikativnih raziskav, ekspertiz in poglobljenega strokovnega dela.

V pričakovanju nadaljnega sodelovanja vas lepo pozdravljamo.

Za skupino Odgovorno do prostora!

Mag. Maja Simoneti
Koordinatorica

Posredovano:

- mag. Radovan Žerjav, minister za gospodarski razvoj in tehnologijo
- Zvone Černač, minister za infrastrukturo in prostor
- Franc Bogovič, minister za kmetijstvo in okolje
- Vlada RS
- mediji
- partnerji OdP

Skupina Odgovorno do prostora! se je organizirala leta 2010 z namenom sodelovanja pri spremljanju razmer v sistemu urejanju prostora in zagotavljanju pozitivnih sprememb. OdP združuje organizacije in posameznike, ki v različnih vlogah strokovno delujejo na področju urejanja prostora. Skupina si prizadeva za zgodnje vključevanje stroke v pripravo novih zakonskih in sistemskih rešitev ter se dosledno odziva na vse spremembe področne zakonodaje in povezanih predpisov s ciljem preprečevati slabšanje pogojev delovanja sistema.

Tokratno sporočilo podpirajo: Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije, Inštitut za politike prostora, Inženirska zbornica Slovenije, štiri članice Univerze v Ljubljani: Katedra za urbanizem Fakultete za arhitekturo, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, Oddelek za krajinsko arhitekturo BF, Fakulteta za družbene vede, Društvo krajinskih arhitektov Slovenije, Društvo urbanistov in prostorskih planerjev Slovenije, Zveza geodetov Slovenije, Zavod za prostorsko kulturo Trajekt in Društvo arhitektov Pomurja.